

همایش علمی-پژوهشی مطالعات علمی علوم انسانی در جهان اسلام

نهاد برگزار کننده همایش: موسسه قانون یار

((با همکاری و حمایت معنوی دانشگاه فرهنگیان، آموزش و پرورش، بنیاد شهید و امور ایثارگران، سازمان ارشاد اسلامی، سازمان شهرداری (استان کرمانشاه) مرکز اطلاعات علمی جهاد دانشگاهی (استان تهران) و ...))

سردبیر علمی و مسئول برگزاری همایش: دکتر بهنام اسدی (نماینده مقالات در ۸ پایگاه ملی و بین المللی)

تاریخ برگزاری همایش: ۱۱ اسفند ۱۴۰۱ شماره مقاله: ۱۲/۱۰۵۴ رده بندی کنفرانس: ح ۲۴/۹۲۰۹

فرهنگ امر به معروف و نهی از منکر

احمد رضا زارعی

دانشجوی کارشناسی رشته آموزش ابتدایی دانشگاه فرهنگیان کرمانشاه

چکیده

اجرای صحیح و دقیق امر به معروف و نهی از منکر سنگ بنای قوام جامعه اسلامی به شمار می رود و ضروری است مورد بررسی و پژوهش بیشتری قرار گیرد تا جامعه ای به دور از گناه و امن ساخته شده و تمام واجبات الهی برپا گردد و موجبات پیشرفت فرهنگی جامعه فراهم شود. شیوه های ترویج امر به معروف و نهی از منکر به دو دسته فردی و اجتماعی تقسیم می شود. آثار امر به معروف و نهی از منکر برپا داشتن واجبات الهی، سلامت دنیا و آخرت و ... است. هیچ فرهنگی بدون دین و جامعه نمی تواند وجود داشته باشد و هیچ دین و جامعه ای بدون فرهنگ نیست.

واژگان کلیدی: امر به معروف و نهی از منکر، پیشرفت فرهنگی.

مقدمه

اسلام دینی است که در همه ابعاد فردی و اجتماعی دارای احکامی است که امر به معروف و نهی از منکر تضمین کننده عمل به این احکام است و به معنای واداشتن دیگران به انجام افعالی است که به حکم عقل و شرع نیک بر حذر داشتن از انجام کارهایی که قبیح شمرده می شوند. این فریضه با شیوه های مناسب اجرا شود تا نتیجه عکس ندهد و آثارش که اقامه ی واجبات و نابودی منکرات است حاصل شود. از آنجاییکه ترک این فریضه مهم موجب تسلط اشرار، عدم استجابت دعا و مرگ جامعه می شود و در این برهه از زمان که با استفاده از پیشرفته ترین سلاح های فرهنگی و مجهزترین ابزار و امکانات تبلیغی، تمام ارزش ها و اصول را نشانه گرفته. مهم ترین درمان که اسلام در چنین شرایطی ارائه می دهد، احساس مسئولیت پذیری و نظارت همگانی است که تحت عنوان امر به معروف و نهی از منکر مطرح کرده است. در همه فرهنگ ها تنها فرهنگ اسلام است که می تواند در مقابل دشمنان با تمام قدرت مقاومت کند و این مطلب را مدتهاست که دشمنان اسلام دریافته اند بنابراین تصمیم گرفته اند برای مقابله با فرانگ اسلامی آن را کمرنگ کنند و به خیال شوم خود بر این باورند که اسلام را به مساجد منحصر کنند و اسلام عزیز از دخالت دادن در امور زندگی اجتماعی و سیاسی معاف دارند و برای رسیدن به این میل دو فریضه امر به معروف و نهی از منکر را به یک واجب فراموش شده تبدیل کنند و جوانان را دچار بحران هویت و از خود بیگانگی کرده و به اشاعه فحشا و فساد پرداخته تا جوانان را به انزوا بکشانند^۱.

بخش اول: مفهوم شناسی واژگان کلیدی

در ابتدا به مفهوم واژگان کلیدی می پردازیم.

^۱ استرآبادی، بی تا، ج ۱

بند اول: امر به معروف

امر لفظی عام است که شامل افعال و اقوال به تمامی می شود. امر در اصل یک ماده است و آن طلب و تکلیف خواستن عالی از دانی است. در اصطلاح علم اصول امر لفظی است که دلالت می کند بر طلب فعل به شرط آنکه امر کننده نسبت به مامور و مخاطب خود یا عالی باشد یا استعلا ورزد^۱.

بنابراین امر به معروف عبارتست از: تشویق و واداشتن دیگران به انجام افعال و واداشتن صفاتی که به حکم عقل و از طرف شارع به نیکی توصیف شده باشد و مفسر بزرگ طبرسی نیز در مورد امر به معروف می فرماید: مقصود از امر به معروف همان حق است که عقل و شرع به آن فرا می خواند چون آن را صحیح می شناسند و خوبی آن از آن جهت که فطرت آدمی و عقل سلیم با آن آشنا و مانوس است و آن را می پذیرد و معروف نامیده شده است^۲.

بند دوم: نهی از منکر

واژه شناسان دو واژه امر به معروف و نهی را ضد یکدیگر می دانند و امر را ضد نهی و نهی را خلاف امر معنا کرده اند و نوشته اند نهی به معنای بازداشتن است. بنابراین واژه نهی بیانگر مفهوم بازدارندگی و عدم شأنیت در چیزی است که مکلف باید انجام آن را ترک کند. منکر هر کاری است که عقل و خدای صحیح، زشتی آن را حکم کند. در نهایت می توان گفت: امر به معروف و نهی از منکر از فروع مذهب امامیه به شمار می آید و عبارتست از سخن و گفتاری که انسان را به طاعت و فرمانبرداری خداوند و می دارد و در مقابل بازداشتن از انجام گناه و یا کلامی که سبب منع از انجام گناه گردد.

بند سوم: پیشرفت

پیشرفت در لغت به معنای جلو رفتن حرکت کردن به سوی مقابل و ترقی کردن است توسعه و پیشرفت در معنای اصطلاحی در دایره المعارف تطبیقی به این صورت ذکر شده است توسعه به معنای کاهش فقر

^۱ طباطبایی، ۱۳۷۴، ج ۲، ۱۵۱

^۲ مطهری، ۱۳۷۱، ج ۱، ۳۴۱

و بیکاری و نابرابری و صنعتی شدن و ایجاد نظام اجتماعی مبتنی بر عدالت و افزایش مشارکت در امور سیاسی جاری دانست عده‌ای دیگر در تعریف توسعه و پیشرفت این گونه گفته‌اند که توسعه کلیه کشش‌هایی است که به منظور سوق دادن جامعه به سوی تحقق مجموعه‌ای منظوم از شرایط زندگی جمعی و فردی صورت می‌گیرد که در ارتباط با بعضی ارزش‌ها مطلوب تشخیص داده شده است.^۱

بند چهارم: فرهنگ

فرهنگ واژه‌های مرکب از فر به معنای نور و بزرگی بالا آمده است و همگی از ریشه اوستایی نگاه به معنی کشیدن سنگینی و وقار و قصد و اراده می‌باشد در جایی دیگر فرهنگ به این صورت معنا شده است: امور متداول در میان یک قوم و ملت که آحاد مردم به دریافت و عمل به آن پایبند باشند آنچنان که زیربنای اندیشه‌ها و مبنای تصمیم‌های آنان بوده و شکل دهنده مغز آنها باشند را فرهنگ گویند.

فرهنگ مجموعه‌ای به هم پیوسته از اندیشه‌ها و احساسات و اعمال کم و بیش صریح که به وسیله اکثریت افراد یک گروه پذیرفته شده است و برای اینکه افراد گروهی معین و مشخص را تشکیل دهند لازم است که آن مجموعه‌ای به هم پیوسته به نحوی در عین حال عینی و سمبلیک مراعات گردد به هر حال یک تعریف جامع از فرهنگ باید متضمن مهمترین عناصر و کارکردهای آن باشد: فرهنگ مجموعه‌ای از هنجارها، قوانین و آداب و رسوم است که افکار احساسات و رفتار اعضای اجتماع را تشکیل می‌دهد و یا به نوعی تحت تاثیر قرار می‌دهد.^۲

بند پنجم: پیشرفت فرهنگی

پیشرفت فرهنگی عبارت است از اینکه به وسیله رعایت قوانین و آداب و رسوم و الگوهای معقول یک جامعه به پیشرفت برسد و قابل آموزش و انتقال در جوامع انسانی باشد و می‌توان برای نظم و استحکام بخشیدن به جامعه انسانی آن را توسعه داد نگاه مقام معظم رهبری به مقوله پیشرفت فرهنگی ما را با نقش این مقوله حیاتی بیشتر آشنا می‌سازد ایشان می‌فرمایند: پیشرفت فرهنگی عامل اصلی هویت ملت

^۱ مطهری، ۱۳۶۸، ۱۱۷-۱۱۸

^۲ مصباح یزدی، ۱۳۸۲، ۱۳۸-۱۴۰

هاست و می تواند یک ملت را پیشرفته، عزیز، توانا، عالم، فناور، نوآور و دارای آبرویی جهانی کند اگر کشوری از لحاظ فرهنگی دچار انحطاط شود و بیشتر پیشرفت نکند هویت فرهنگی خویش را از دست می دهد و حتی پیشرفت هایی که دیگران به آن کشور تزریق می کنند نمی توانند آن کشور را از جایگاه شایسته ای در مجموعه بشریت برخوردار کند و منافع آن ملت را حفظ کند.^۱

بخش دوم: مراتب امر به معروف و نهی از منکر

هدف از امر به معروف و نهی از منکر تاثیر آن است مقصود آن است که با اجرای این فریضه مردم از منکرات باز ایستند و به معروف ها روی آورند. از این رو باید به جنبه عملی این فریضه توجه بسیاری نشان داد رعایت مراحل و مراتب امر به معروف و نهی از منکر واجب است و جایز نیست با احتمال حاصل شدن مقصود از مرتبه پایین به مراتب دیگر عمل شود از نظر حضرت علی امر به معروف و نهی از منکر سه مرتبه دارد که یکی برتر از دیگری است اولین مرتبه مرتبه قلبی است دومین مرتبه زبانی است و سوم مرتبه عملی است.

بند اول: مرتبه قلبی

مقصود از مرتبه قلبی آن است که انسان حداقل در دل خویش میان معروف و منکر تفاوت نهد و خواهان معروف باشد و منکر را ناخوش به دارد که امام علی در مورد اهمیت این مرتبه فرموده است: ای مومنان هرکس تجاوزی را بنگرد و شاهد دعوت به منکر باشد و در دل انکار کند خود را از آلودگی سالم داشته است.^۲ با توجه به این روایت مرتبه قلبی انکار منکر موجب می شود که خود انسان از آلودگی مصون بماند و این کمترین مرتبه ای است که صالح را از بدکار جدا می سازد و اگر کسی به قلب نیز از منکر ناخشنود نباشد همدست بدکاران و شریک جرم آنان خواهد بود تنها نباید به مرتبه قلبی اکتفا نمود بلکه این ناخشنودی باید ظهور و بروزی در چهره و رفتار انسان داشته باشد.

^۱ کلینی، ۱۳۶۵، ج ۱، ص ۳۵

^۲ نهج البلاغه، حکمت ۳۷۴

بند دوم: مرتبه زبانی

امر و نهی زبانی از روش‌های پند و موعظه حکمت و پند استفاده می‌شود گفتار ساده ترین وسیله القای پیام به مخاطب است و انسان بهتر می‌تواند مخاطب را از منظور خویش آگاه سازد امام علی فرمودند: گروهی دیگر منکر را با زبان و قلب انکار کرده‌اند اما دست به کاری نمی‌برند پس چنین کسی دو خصلت از خصلت‌های نیکو را گرفته و دیگری را تباه ساخته است.

از این روایت اینطور برداشت می‌شود که مرتبه زبانی نیز از اهمیت برخوردار است چنانچه شرایط بود و زمینه‌های تاثیر گذاری وجود داشت با زبان نرم تذکر بدهد و اگر تذکر با زبان نرم اثر نداشت در مرحله بعد باید با لحنی تند تر از منکر جلوگیری کند تحقق بسیاری از معروف‌ها و از بین رفتن بسیاری از منکر ها در گرو ظهور این مرتبه از امر به معروف و نهی از منکر است و این عمل افراد باعث میشود که جامعه زنده باشد و نبض اخلاقی آن بزند به عنوان مثال اگر فرد غیبت می‌کند و با زبان نرم و یا بیان یک داستان عبرت آمیز می‌توان وی را از این منکر نهی کرد و سراغ مراتب بعدی که با تندى لحن همراه است نرفت.^۱

مقام معظم رهبری در این باره می‌فرماید: چیزی که جامعه را اصلاح می‌کند همین نهی از منکر زبانی است اگر مردم به آدم بدکار و خلافکار و کسی که اشاعه فحشا می‌کند و می‌خواهد قبح گناه را از جامعه به برد بگویند و ده صد و یا هزار نفر و به طور کلی افکار عمومی جامعه روی وجود او سنگینی کند این برای او شکننده‌تر این چیزهاست.^۲

بند سوم: مرتبه عملی

امر به معروف و نهی از منکر و امر و نهی با دست است از نظر امام علی برترین مرتبه امر به معروف آن است که انسان دست به اقدام بزند و در عمل برای تحقق معروف و نابودی منکر بکوشد با توجه به این مطلب در زمان حاکمیت و اقتدار حکومت اسلامی می‌توان مراتب بعد از امر و نهی زبانی را به نیروهای

^۱ کلینی، ۱۳۶۵، ج ۵، ص ۵۹

^۲ سجودی، ۱۳۶۷، ص ۱۰۵

امنیتی داخلی و قوه قضاییه واگذار کرد به خصوص در مواردی که برای جلوگیری از معصیت چاره‌ای جز اعمال قدرت از طریق تصرف در اموال کسی که فعل حرام انجام می دهد یا تعزیر و حبس او و مانند آن نیست.^۱

بخش سوم: شرایط امر به معروف و نهی از منکر

امر به واجب، واجب است و امر به مستحب، مستحب است و نهی از حرام، واجب؛ ولی این وجوب و استحباب مخصوص گروه خاصی است و آن طور که غزالی تصوّر کرده، شامل یکایک مردم نمی شود بلکه با چهار شرط بر فرد ثابت می گردد:

۱- علم به واجب یا مستحب و یا حرام بودن امور؛ یعنی شناخت معروف یا منکر به دور از شبهه، بنابراین در امور متشابه امر به معروف و نهی از منکر واجب نیست.

۲- احتمال تأثیر، بنابراین اگر بداند یا احتمال قوی بدهد که اقدامش تأثیر ندارد، واجب و مستحب نیست چون بی فایده است.

۳- شخص مخاطب امر به معروف و نهی از منکر بر ادامه عمل خود اصرار داشته باشد. اما اگر نشانه ای باشد که آن کار را ترک کرده است، تکلیف ساقط می شود. چون دیگر امر به معروف و نهی از منکر بیهوده است.

۴- مفسده ای در پی نداشته باشد. اما اگر احتمال ضرر برای خود یا فردی از مسلمانان را بدهد تکلیف ساقط می شود. زیرا ضرر و اضرار در دین روا نیست. البته جست وجو جایز نیست، مانند گوش دادن برای شنیدن صدا و بو کشیدن و بررسی زیر لباس اشخاص و نظیر اینها.

هرگاه این شرایط جمع شد و شخص مطلع تنها بود، امر به معروف و نهی از منکر بر او واجب عینی می شود، ولی اگر دو تن بودند و یکی امر یا نهی را آغاز کرد آن دیگری اگر گمان برد که همکاری او تأثیری در زود به نتیجه رسیدن و نفوذ انزجار دارد بر او نیز واجب است، اگر نه واجب نیست؛ زیرا هدف به جای

^۱ مطهری، ۱۳۸۰، ص ۱۰۸

آوردن معروف و ترک منکر است. پس هرگاه آن دو با عمل یک فرد حاصل گردد، تلاش دیگری بیهوده خواهد بود و این است معنای قول کسانی که گفته اند: امر به معروف و نهی از منکر واجب کفایی است ولی کسانی که می گویند این فریضه واجب عینی است، آن کسی را در نظر دارند که واجد تمام شرایط باشد^۱.

بخش چهارم: رسانه ها و ارتباطات جمعی

رسانه های جمعی همچون رادیو، تلویزیون، ماهواره، اینترنت، کتاب، مطبوعات و... مولدان نوع خاصی از ارتباط موسوم به ارتباط جمعی اند. ارتباط جمعی یکی از انواع چندگانه ارتباطات انسانی است که با ذکر قبودی از سایر انواع تمایز یافته است. ژوزف تی کالپر در تعریف این ارتباط می گوید: «ارتباط جمعی، عبارت است از رساندن اطلاعات، ایده ها و برداشتها از طریق وسایل ارتباطی و دریافت این اطلاعات به وسیله عده زیادی از انسان ها در یک زمان».

علمای ارتباطات برای این نوع ارتباط ویژگی هایی را برشمرده اند که در ادامه به مهم ترین آنها اشاره می شود. مک کوالپ در بیان ویژگی های ارتباط جمعی یا ارتباط ناشی از رسانه های جمعی در بیانی تفصیلی می نویسد: منبع یک فرد واحد نیست بلکه سازمانی است رسمی و فرستنده اغلب ارتباط سازی است حرفه ای. پیام منحصر به فرد، متغیر و غیر قابل پیش بینی نیست، بلکه معمولاً ساخته و پرداخته، به معیار شده و تکثیر شده است. پیام همچنین ثمره کار و کالایی دارای ارزش مبادله است و گوشه چشمی نمادین به ارزش مصرف دارد. رابطه میان فرستنده و گیرنده یک جهتی و به ندرت دو طرفه، ضرورتاً غیر شخصی و اغلب مستقل از اخلاق و قابل پیش بینی است به این معنا که معمولاً فرستنده مسئولیت تأثیرات خاص پیام به روی افراد را بر عهده نمی گیرد، او فقط پیام را در مقابل پول یا توجه مبادله می کند. غیر شخصی بودن تا حدودی از فاصله فیزیکی و اجتماعی میان فرستنده و گیرنده ناشی می شود و تا حدودی از غیر شخصی بودن نقش ارتباط ساز جمعی که معمولاً تحت سیطره هنجارهای بی

^۱ کلینی، ۱۳۶۵، ج ۲، ص ۱۰۸

طرفی و فاصله گذاری قرار دارد ، متاثر است فاصله اجتماعی موجود به ایجاد رابطه ای نامتقارن می انجامد^۱.

• نقش و تاثیر رسانه ها

تردیدی نیست که رسانه های جمعی به عنوان یکی از کانالهای بسیار مهم جامعه پذیرکننده در کنار سایر عوامل همچون خانواده ، دوستان ، محیطهای آموزشی ، محیط های شغلی ، کانون های مذهبی ، احزاب سیاسی و جامعه عام ، نقش بسیار مهمی در انتقال فرهنگ ، جامعه پذیری و تعلیم و تربیت اجتماعی ایفا می کنند. در تاثیر بخشی رسانه ها هر چند تعابیر بعضا مبالغه آمیزی به کار رفته اما نقش تعیین کننده آنها در برخی سطوح انکار ناپذیر است . رسانه های گروهی نقش مهمی در شکل گیری گرایش های فرهنگی ، جهان بینی و اعتقادات و نیز توزیع جهانی ارزش ها و تصاویر (اغلب قالبی) ایفا می کنند . رسانه ها نه تنها آینه روندهای فرهنگی هستند ، بلکه می توانند مسیر این روندها را نیز تعیین کنند . آنها اجزای عمده تشکیل دهنده جامعه هستند . در برخی موارد حتی وسیله مستقیم خشونت بین گروهی و تبلیغات جنگ نیز می شوند . رسانه ها علاوه بر بازتاب دادن فرهنگ جامعه ، نقش بسیار مهمی در آفرینش های فرهنگی و هدایت گری اجتماعی دارند. رسانه ها در فرهنگ جامعه نقش غالب را بازی می کنند و این بازی را نه فقط با بازتاب دادن به فرهنگ ، بلکه با شرکت در فرهنگ سازی نیز به اجرا می گذارند. نقش آنها پیچیده است : از یک سو جزو فرایندهایی هستند که فرهنگ از آن ، بیرون می آید و ساخته می شود ، از سوی دیگر، در صحنه ای بازی می کنند که حیات اجتماعی و فرهنگی در آن جریان دارد. رسانه ها در ساختار بندی مسائل برای عموم هوشیار ، نقش اصلی را به عهده دارند .

در صورت توسعه و رشد متناسب ، از قدرت قابل ملاحظه و بعضا منحصر بفردی در فرهنگ سازی، شکل دادن به عقاید و باورها ، تغییر عادات ، ترویج سبک ها و رفتارهای کمابیش مطابق با میل گردانندگان و متولیان برخوردارند . وابستگی بشر امروز به رسانه ها و نفوذ روزافزون و تعیین کننده رسانه های مدرن در ابعاد مختلف زندگی فردی و اجتماعی آشکارتر از آن است که نیازی به بحث و گفت و گو داشته باشد . همگان واقفند که پیامهای رسانه ای ، محرک های پرقدرتی هستند که در صورت سازگاری با ویژگی

^۱ جوادی عاملی، ۱۳۷۹، ص ۸۷

های فرهنگی و شخصیتی مخاطبان، بیشترین و ماندگارترین تاثیرات را برجای می گذارند. البته روشن است که رسانه ها علت الزم و کافی برای تاثیر پذیری مخاطبان و همسویی آنها با رسانه نیستند. در این فرایند، همواره شبکه ای از عوامل میانجی وجود دارد که به صورت مرئی و نامرئی نقش آفرینی می کنند. بی تردید، هر رسانه در چارچوب ساختارهای معین و شرایط اجتماعی و فرهنگی مشخص عمل می کند. چگونگی این عوامل در نحوه عمل رسانه و آثار ناشی از آن نقش تعیین کننده دارد^۱.

رسانه ها نقش های بسیار مهم و گاه منحصر بفردی در فرهنگ سازی جامعه و شکل دهی به نظام شخصیت افراد ایفا می کنند. در خصوص دو فریضه امر به معروف و نهی از منکر نیز رسانه ها هم خود باید به عنوان بخشی از نهادهای فرهنگی جامعه عامل و مجری آنها باشند و هم سایر بخش ها و عموم مردم را در مسیر اجرایی شدن آنها ترغیب و تشویق کنند. فرهنگ سازی در جهت نهادی شدن ساختاری و رفتاری دو فریضه مذکور مهم ترین وظیفه ای است که از رسانه های جمعی بویژه صدا و سیما انتظار می رود. به تعبیر برخی محققان: رسانه هم معروف را تعریف، هم بدان امر می کند و هم شرایط پذیرش را مهیا می کند. رسانه هم منکر را از سپهر پیام نفی می کند و هم از آن نهی می کند و هم شرایط طرد را مهیا می کند. رسانه می تواند از طریق برنامه های متنوعی به تامین این مهم اقدام کند: ارتقای سطح آگاهی عموم از جایگاه این فریضه در نظام هنجاری دین، تفهیم ضرورت و اهمیت آن در جامعه، بیان مصادیق معروف و منکر، شرایط اجرا و اعمال، آثار و نتایج مترتب، موانع اجرایی شدن آن، توجه دادن به آثار سهمگین شیوع انحراف مثل نابودی اقوام پیشین، فضا سازی مناسب، برجسته سازی وحساسیت زایی، توجه و هشدار لازم به عموم ومسئولان و غفلت زدایی مستمر، ایجاد انگاره ها و تلقی های مثبت، هدایت نگرش ها و جهت گیری ها در جهت تقویت هر چه بیشتر میزان التزام عملی عموم به اجرای آن، کلیشه سازی و کلیشه زدایی، زدودن ایرادات و شبهات، تعدیل باورهای ناهمخوان و انگاره های اخلاک گر، ایجاد ذهنیت های مشترک، ایجاد و تقویت حالات و انگیزه های همخوان، ایجاد بسترهای روانی مناسب جهت تعامل مثبت با این آموزه، ارتقا روحیات اجتماعی برای پذیرش هزینه های معمول با هدف بهره گیری از نتایج مترتب، ارائه الگوهای متناسب اجتماعی با هدف هدایت رفتارها و ایجاد همنوایی، تایید یا ابطال اشکال و صور اجرایی رایج، بدست دادن مکانیزم

^۱ اولسون دیوید، ۱۳۷۷

های اصولی برای نظارت بر محیط توسط عامه مردم، ایفای نقش میانجی میان توده ها و دولتمردان، برجسته ساختن مشکلات و کاستی ها، بالابردن ظرفیت های اجتماعی برای پذیرش واقعیات، توجه دادن به سیره بزرگان دین، انعکاس دیدگاه های کارشناسان و متخصصان، نقد رویه های موجود، ترغیب و هدایت مردم در واکنش مناسب به محیط، طرح و ارائه سبک ها و شیوه های مختلف بودن و شدن، تقویت همدلی و احساس تعلق گروهی، افزایش روح مسؤولیت خواهی و مسؤولیت پذیری آحاد جامعه نسبت به یکدیگر و نسبت به اعمال حکومت و متقابلاً حکومت نسبت به جامعه، مردم و سازمان های وابسته، افزایش روحیات اصلاح گری و اصلاح پذیری، ایجاد حساسیت نسبت به نیازهای برآورده نشده، بیدار کردن آمال و آرمانهای خفته و مغفول، محدود ساختن فرصت های انحراف برای منحرفان، همسو کردن افکار و نگرشها در جهت رشد فرهنگ اعتراض و انتقاد، ایجاد و تقویت پیوند های میان ذهنی درخصوص کاستی های فرهنگی اجتماعی، مبارزه با اباحی گری و تسامح توجیه ناپذیر، نهادی ساختن برخی عادت واره های پسندیده، تقویت روابط گفتگومانی میان مردم، ارائه شاخص های کیفی برای کنترل فرایند معروف سازی و منکر گریزی و ...^۱

نتیجه گیری

امر به معروف یعنی برانگیختن به چیزی که نزد عقل و شرع خوب و مطلوب است و نهی از منکر یعنی بازداشتن از آنچه نزد عقل و شرع ناپسند شمرده شود. امر به معروف و نهی از منکر فلسفه حکومت و معیار ارزیابی صلاح و فساد مشروعیت یا عدم مشروعیت حاکمیت ها به شمار می رود. حکومتی که از نظر ائمه مطلوب و مشروع است حکومتی است که این فریضه به شکل کامل در آن جاری باشد و همگان آزاد باشند تا یکدیگر را امر و نهی کنند.

اهمیت و ضرورت ایجاد این فریضه به عنوان حافظ دین در حکم یک واجب الهی است که در متن آیات قرآن و روایات معصومین تصریح شده است و هم از نظر عقل توسط علما به اثبات رسیده است. تمامی افراد جامعه که از چهار طریق فطرت و عقل، دین و عرف نسبت به امر به معروف و نهی از منکر شناخت

^۱ باهنر، ۱۳۸۷.

دارند باید با رعایت مراتب آن اعم از قلبی، گفتاری و عملی نظارت اجتماعی خویش را به تنهایی یا در قالب اجتماع و به عنوان یک واجب دینی انجام دهد.

منابع و مأخذ

۱. - نهج البلاغه.
۲. - استرآبادی، محمد بن علی، تفسیر آیات احکام. تهران: مکتبه المعراجی.
۳. - اولسون دیوید، ۱۳۷۷. رسانه ها و نمادها. ترجمه محبوبه مهاجر، تهران: سروش.
۴. - باهنر، ناصر، ۱۳۸۷. رسانه ها و دین. تهران: مرکز تحقیقات صدا و سیما جمهوری اسلامی ایران.
۵. - جوادی آملی، عبدالله، ۱۳۷۹. مبادی اخلاق در قرآن. قم: اسراء.
۶. - سجودی، فرزانه، ۱۳۸۷. نشانه شناسی کاربردی. تهران: علم.
۷. - خامنه ای سید علی، " راهبردهای مقام معظم رهبری در زمینه امر به معروف و نهی از منکر"، سخنرانی، پرسش و پاسخ دانشگاه تهران.
۸. - طباطبایی، سید محمد حسین، تفسیر المیزان، قم: انتشار اسلامی جامعه مدرسین حوزه علمیه قم، ۱۴۱۷ ق
۹. - مطهری، مرتضی، حماسه حسینی، تهران: صدرا، ۱۳۸۲.

وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی
اداره کل فرهنگ و ارشاد اسلامی کرمانشاه

جمهوری اسلامی ایران
وزارت آموزش و پرورش

دانشگاه فرهنگیان

موسسه علمی و حقوقی قانون یار
برگزار می کند

پنجمین همایش علمی - پژوهشی

مطالعات علمی علوم انسانی در جهان اسلام

ارگان ها و سازمان های حامی معنوی برگزاری همایش (در استان کرمانشاه)

دانشگاه فرهنگیان - سازمان ارشاد اسلامی - آموزش و پرورش - بنیاد شهید، سازمان شهرداری و ...

www.Olomensani.ir

www.Ghanonyar.ir

محورهای پذیرش مقالات

تمام گرایش های رشته فقه، حقوق و علوم قضایی

روانشناسی، علوم اجتماعی، علوم دینی و مذهبی

علوم تربیتی، تکنولوژی آموزشی و آموزش و پرورش

علوم اقتصادی، بانکی و تمام گرایش های مدیریت

مکان و زمان برگزاری همایش

کرمانشاه - ۱۴۰۱/۱۲/۱۱

مدیر اجرایی همایش

دکتر شهلا رضایی

دبیر علمی و مسئول همایش

دکتر بهنام اسدی

ایمیل رسمی همایش جهت دریافت مقالات پژوهشگران

OLOMENSANI@YAHOO.COM

ارسال مقاله از طریق واتس آپ، ایتا، سروش، تلگرام، روبیکا به شماره ۰۹۱۰۰۶۳۶۰۰۲

دبیرخانه مرکزی موسسه قانون یار: تهران، میدان انقلاب، خیابان اردیبهشت، موسسه قانون یار ۵۲۶ - ۰۹۱۶۹۷۹۵۱۹

((در صورت طرح سوال درخصوص ارسال مقاله یا جذب در هیات علمی همایش یا خاتم دکتر قبادی تماس بگیرید ۰۹۱۶۹۷۴۸۶۲۵))

CiteFactor
Academic Journals

MENDELEY
Academia.edu

جهاد
Scientific Information Database

DRJI
Directory of Research Journals Indexing

CONF PAPER
Sponsored and Indexed by CIVILICA